

Heeft u misschien een bacterievuurtje?

Boomkwekers staan alleen in de strijd tegen bacterievuur

Bron: Naktuinbouw.

Europa kent de zogeheten fyto-richtlijn voor de bestrijding van bacterievuur. De Nederlandse overheid heeft die vertaald naar twaalf bufferzones die bacterievuur bij (vrucht)boomkwekerijen vandaan moeten houden. Boomkwekers betalen grof geld aan de Raad voor de Boomkwekerij, die daarvoor de Naktuinbouw opdracht geeft controles uit te voeren op de percelen en in de bufferzone. Reden voor boomkwekers om te steigeren wanneer diezelfde overheid of eigenwijze natuurverenigingen waardplanten of zelf verboden plantsoorten in de bufferzone planten.

Auteur: Karlijn Raats

In 1971 werd bacterievuur -toen nog 'perenvuur' omdat de ziekte bekend was van aantasting in peren- in Nederland aangetroffen op Texel. De ziekte verspreidde zich al snel door heel Nederland. Aanvankelijk probeerde de Plantenziektenkundige Dienst (PD) het bacterievuur uit te roeien. Toen dat onmogelijk bleek, was beheersing in zones de enige optie. Dit ter bescherming van de export van bacterievuurgevoelige planten (waardplanten) naar bacterievuurvrije gebieden in Europa.

Alleen ervoor staan

Boomkwekers staan in de bestrijding van bacterievuur nagenoeg alleen. Ze zijn de enige belanghebbenden en ondervinden niet zozeer tegenwerking dan wel gebrek aan medewerking van zoveel partijen om hen heen, zoals particulieren, natuurverenigingen, de overheid zelf, collega-vruchtboomkwekers en fruittelers in de bufferzone.

Dat is wel even anders dan bij dierziekten als

varkenspest of MKZ. Het belang van bestrijding van deze ziekte is zo groot, dat de Identificatie en Registratie- (I&R)-regeling voor algemeen geldende regels zorgt binnen de gelederen van de veehouderij. Iedere veehouder heeft dezelfde rechten, maar ook dezelfde plichten met betrekking tot de gezondheid van zijn of haar vee. Als de varkenspest uitbreekt, moet een hobbyboer in een risicozone dus net zo goed zijn schatjes afstaan als een professionele varkenshouder. 'Waardplantenexport naar bacterievuurvrije gebieden' is daarentegen kennelijk niet echt een onderwerp waarvan derden in de bufferzones wakker liggen. Sinds 2003 heeft dat financiële consequenties voor de belanghebbende boomkwekers.

Jan Hendriks van de Plantenziektenkundige Dienst: "De overheid betaalde tot 2003 de controlekosten in de beschermingszones. Daarna maakte zij door bezuinigingen de belanghebbende partijen, met name de vruchtboom-

kwekers, verantwoordelijk voor de kosten. De boomkwekers zijn overstap gegaan om de zeer hoge kosten op te hoesten omdat driekwart van hun waardplanten bestemd is voor buitenlandse bestemmingen, waarvan er veel in bacterievuurvrij gebieden liggen. De boomkwekers moeten aantonen dat hun product bacterievuurvrij is. Daarvoor geldt Europa-breed het zogeheten Zone Protecta Bacterievuur- (ZPB2-) paspoort." Keuringskosten lopen op tot in de duizenden euro's. En dan is het niet zo leuk om - zoals Boomzorg begrijpt van een ingewijde onder de vruchtboomkwekers die zijn naam liever niet bekend wil maken - erachter te komen dat een natuurvereniging de bufferzoneregels niet leest en simpelweg verboden waardplanten introduceert in de bufferzone, of dat de overheid bacteriegevoelige plantensoorten langs een weg aanplant. En dan te bedenken dat de overheid de bufferzones zelf heeft ingesteld. Maar het komt ook voor dat collega-vruchtboomkwekers in de bufferzone niet in de kosten willen

delen, omdat zij voor hun waardplantenperceel geen ZPB2-paspoort nodig hebben omdat zij niet naar bacterievuurvrije gebieden exporteren. En dan zijn er ook nog de fruittelers in de zone, die überhaupt niet meebetalen omdat hun branche niets met bacterievuurbestrijding van doen heeft en ze het ZPB2-paspoort niet nodig hebben.

Zeelandse fruittelers kampen met bacterievuurprobleem: eigen schuld dikke bult, zo lijkt het

Overheid en natuurverenigingen

Laten we beginnen met het gebrek aan medewerking van de overheid in een bufferzone, waarbij kennelijk de overheid de bacterievuurgevoelige meidoorn heeft geplant langs de A73-Zuid. Is er een probleem met de handhaving van de bufferzoneregels omdat de regels te onbekend zijn en er niet genoeg informatie is verstrekt? Jan Hendriks van de Plantenziektenkundige Dienst vindt van niet: "We hebben folders en brieven aan alle belanghebbende partijen binnen de bufferzones verstrekt. Hoe de informatieverbreiding intern in deze organisaties is verlopen, weet ik natuurlijk niet precies." Ook de handhaving is volgens hem geen probleem: "Als we een verbo-

Fleuren, voorzitter van de NBvB cultuurgroep vruchtbomen en vruchboomonderstammen: "Het is frustrerend wanneer bufferzoneregels met voeten getreden worden. Maar ik begrijp van de andere kant ook goed wanneer iemand niet alle regels kent die er bestaan."

Controle op bacterievuur. Bron: Naktuinbouw.

den of besmette waardplant tegenkomen draagt Naktuinbouw aan de eigenaar op deze weg te halen. Als hij daar geen gehoor aan geeft, neemt de PD het over. Als de plant dan nog steeds niet wordt opgeruimd, maakt de AID procesverbaal op en laten wij de plant opruimen op kosten van de eigenaar. Maar dat is zelden nodig." Gerard Bruijstens, teammanager bij Naktuinbouw en ooit PD-controleur op bacterievuur van het eerste uur, beaamt dat. Maar kennelijk is de getrooste voorlichtingsmoeite in sommige gevallen onvoldoende geweest. Kunnen de PD en Naktuinbouw de gemeentelijke communicatieafdelingen niet inschakelen om de bufferzones met veel poeha op de kaart te zetten? Of ervoor zorgen dat er helemaal geen waardplanten meer in een bufferzone meer mogen worden gezet? Dat scheelt op den duur veel controlekosten. Dat heeft volgens Bruijstens niet zoveel zin: "Dat laatste is wel erg zwart-wit. Dat krijg je natuurlijk nooit voor elkaar in een democratie, waarin verschillende partijen voor hun belang mogen

opkomen, zoals natuurverenigingen die nu hun zegje mogen doen over de waardplanten, waarvan ze vinden dat die waarde hebben voor de omgeving."

Constructieve branchevoorzitter

Han Fleuren, voorzitter van de cultuurgroep vruchtbomenkwekerijen bij de NBvB is bekend met de klachten van sommige boomkwekers over zoneschenders, zoals de verontwaardiging over de uitdeelactie van meidoorns in Boxtel door de LTO. Fleuren: "Het is frustrerend wanneer bufferzoneregels met voeten getreden worden. Maar ik begrijp van de andere kant ook goed, dat iemand niet alle bestaande regels kent. Niemand is perfect, ook wij als vruchtbomenkwekers niet. Ook al roepen sommigen om het hardst dat we allemaal de regels 'horen te kennen'. De realiteit is nu eenmaal dat we ze niet allemaal kennen. Als ik een klacht doorkrijg van een boomkweker, vraag ik hem eerst de zaak direct te bespreken met degene die de regels overtreden heeft. Er wordt namelijk vaker over iemand gepraat dat met iemand. Nadat de aanplant van meidoorn

langs de A73-Zuid met de dienstdoende boombeheerder was besproken, zijn deze waardplanten gewoon weggehaald."

Fleuren houdt niet van klagen, hij denkt liever constructief. "Bacterievuur komt nu eenmaal vanuit de natuur en daar kun je je moeilijk voor honderd procent tegen wapenen. Toen ik bacterievuur op één van mijn percelen ontdekte, zag ik dat het was overgewaaid van een perenboom op het perceel van mijn buurman. Iemand vertelde me toen dat de betreffende buurman bekend stond als een 'moeilijke' natuurliefhebber en dat hij de perenboom nooit zou weghalen. Ik ben gewoon naar hem toe gegaan. Ik heb hem verteld dat ik bacterievuur op mijn terrein ontdekt had en dat ik zag dat ook zijn boom eraan leed. Ik heb aangegeven dat ik mijn aangetaste bomen weg ging halen om verspreiding tegen te gaan en heb hem aangeboden zijn besmette perenboom meteen mee te nemen. Hij stemde direct in met mijn vriendelijke aanbod."

Kunnen de PD en Naktuinbouw de gemeentelijke communicatieafdelingen niet inschakelen om de bufferzones met veel poeha op de kaart te zetten?

Ophoesten keuringskosten

Over de kosten van de keuringen wil Fleuren het volgende kwijt: "Wij hebben als branchevereniging voorafgaand aan de beleidswijziging in 2003 geprobeerd om alle neuzen binnen de branche dezelfde kant op te krijgen om de bufferzones te behouden. Dat hebben we met veel moeite voor elkaar gekregen. Eerst braken we bijvoorbeeld ons hoofd over het opbrengen van de controlekosten. We hebben afgesproken dat dit per bufferzone geregeld mag worden. Daarom betalen boomkwekers in de ene bufferzone naar rato per hectare waardplant, terwijl andere boomkwekers naar rato van hun teeltoppervlakte bijdragen. Ook hangen de controlekosten af van de grootte van de bufferzone en van de soort bufferzone. Hoe meer fruittelers er zitten, hoe meer controles er moeten plaatsvinden."

Hendriks van de PD vindt niet dat er een probleem is met de handhaving van de bufferzoneregels omdat de regels te onbekend zijn en er niet genoeg informatie is verstrekt: "We hebben folders en brieven aan alle belanghebbende partijen binnen de bufferzones verstrekt. Hoe de informatieverstoring intern in deze organisaties is verlopen, weet ik natuurlijk niet precies."

Collega-boomkwekers en fruittelers

Gert-Jan Maas, assistent teammanager boomkwekerijgewassen bij Naktuinbouw stipt aan dat niet alle boomkwekers in een bufferzone meedoen -en dus meebetalen- aan de instandhouding van de bufferzone: "Wanneer meerdere boomkwekerijen in een bufferzone actief zijn om jaarlijks het ZPB2-paspoort te halen, is het voordeliger omdat je de kosten dan over meerderen kunt verdelen. Als er maar één boomkweker voor het paspoort gaat in een bufferzone, is het een stuk duurder. Kwekers die daarin niet meegaan, liften dan wél mee op de controles, want de bufferzone bevat hierdoor een stuk minder bacterievuur. Iedereen in de zone profiteert hiervan." Bruijstens van Naktuinbouw voegt toe: "Fruittelers in de zone krijgen zelfs een gratis keuring op hun percelen. Wij controleren hun bomen namelijk op bacterievuur omdat zij grote risico's op bacterievuur lopen, terwijl de fruitteelt-

*Van Leeuwen, voorzitter van de werkgroep bacterievuur: "Duurzaamheid kan ook ingevuld worden door de gezondheid van de natuur te bewaken. Een bufferzone is een vrij simpel systeem daarvoor en is dus op zich al duurzaam!"
Bron: Sanguin bloedvoorziening*

branche geen regelgeving heeft voor de bestrijding ervan. Zij hoeven geen ZPB2-paspoorten aan te schaffen. Het zou een mooie vorm van solidariteit zijn als de boomkwekers hen zover zouden krijgen mee te betalen aan de keuringen, zodat de kosten naar rato dalen. Maar fruittelers zeggen nu vaak: "Keuring? Prima, maar van mij hoeft het niet persé. Als ik maar niet hoeft te betalen, want dan mag je het laten zitten."

Wat vindt belangenbehartiger Fleuren van deze houding? "Het zou mooi zijn wanneer fruittelers meebetalen. Of wanneer met name alle collega-boomkwekers zouden bijdragen, want kwekers kopen immers volop van elkaar en hebben dus wel degelijk dezelfde belangen. Maar ik reken daar helemaal niet op. Ik ben al blij dat we de bufferzones überhaupt in stand hebben kunnen houden en dat alle neuzen van de belanghebbenden van het ZPB2-paspoort in dezelfde richting staan. Dat is het belangrijkste. Want de export van waardplanten bedraagt maar liefst 70 procent."

Gerard Bruijstens, teammanager Keuringen Boomkwekerijgewassen bij Naktuinbouw (rechts), en zijn assistent-teammanager Gert-Jan Maas (links). Bruijstens: "Het zou een mooie vorm van solidariteit zijn als de boomkwekers fruittelers zover zouden krijgen mee te betalen aan de keuringen, zodat de kosten per rato dalen. Nu krijgen zij een gratis keuring op hun percelen, omdat de fruitteeltbranche geen regelgeving heeft voor de bestrijding van bacterievuur. Fruittelers hoeven geen ZP-b2-paspoorten aan te schaffen." Maas: "Kwekers die niet daarin meegaan, liften dan wél mee op de controles, want de bufferzone bevat hierdoor een stuk minder bacterievuur. Iedereen in de zone profiteert hiervan."

Dus, het is sowieso lonend om de zones in stand te houden, ook al rijzen de kosten de pan uit en is er constant gebrek aan medewerking? Hendriks van de PD: "Ja, dat is de moeite waard. In de bufferzones komt bacterievuur verhoudingsgewijs een stuk minder voor dan vroeger door het bestrijdingsbeleid, ook al is het aantal bufferzones afgenomen en zijn de gebieden kleiner geworden door het voornoemde bezuinigingsbeleid van het ministerie. De bestrijding in de bufferzones is een succes."

ZPB2-paspoort

Wanneer krijg je een ZPB2-paspoort? Als een boomkweker waardplanten wil verhandelen naar bacterievuurvrije gebieden, moet de kwekerij op 1.000 meter van de grens van een bufferzone afliggen. Ook moeten zijn percelen bacterievuurvrij zijn. Tot slot moet de omgeving rond de kwekerij tot 500 meter bacterievuurvrij zijn. Als de kweker nog niet in een bufferzone ligt, kan hij erheen verhuizen, er een stuk land huren of een aanvraag indienen om de bufferzone aan te passen waardoor hij erbinnen komt te vallen, of ZPB2-bomen kopen van een ZPB2-gecertificeerd perceel bij een andere kweker en de handel meteen doorverkopen. Jan Hendriks, Plantenziektenkundige Dienst Wageningen: "In de bufferzone mag je twee soorten planten niet aanplanten: de planten van de breedbladige Cotoneaster en de wilde meidoornsoorten. Verder controleert Naktuinbouw met PD-richtlijnen alle waardplanten in de bufferzone en op de percelen." Gert-Jan Maas, assistent teammanager boomkwekerijgewassen bij Naktuinbouw, stuurt het controleteam van zestien mensen aan die van juli tot en met september waardplanten in de bufferzone en de percelen van boomkwekers nalopen. Dit doen ze volgens PD-richtlijnen en in opdracht van de Raad van Boomkwekerij. De AID zorgt voor handhaving op het moment dat de eigenaar van een besmette plant de verzoeken van Naktuinbouw- en de PD weigert om de plant op te ruimen. "Als een perceel bacterievuurvrij is verklaard en er in 500 meter van het perceel geen bacterievuur is gevonden, krijgt het perceel een paspoort, het zogeheten ZPB2-paspoort. Dit betekent Zone Protecta Bacterievuur."

HAKVOORT ONDERNEMING V.O.F.
www.boomband.nl 06 2279 6842

Groothandel in hoveniersartikelen

Zuideinde 100
1551 EL Westzaan
Tel. 075 - 616 59 41
Fax 075 - 670 55 57

Wij leveren diverse soorten band dat wordt gebruikt voor het vastzetten van jonge bomen, waaronder recyclingband, rubberband, nylon gordelband en kokosband.

Sinds jaren produceert de firma Hakvoort uit Westzaan het bekende product recyclingband, welke de traditionele band volledig heeft vervangen.

Inmiddels is vastgesteld dat het recyclingband (ten opzichte van andere soorten boomband, geen scherpe randen, minder beschadigingen, zie link op www.boomband.nl) het meest wordt gebruikt en onder andere door landschaparchitecten wordt aanbevolen.

Waarom is het product recyclingband zo succesvol en het meest gevraagd door toeleveranciers en hoveniers?

1. De sterke wefelsels zijn bekleed met een zachte materiaal-soort waardoor de stam van de boom geen schade ondervindt!
2. Rot en schimmelt niet, is schoner, soepeler en makkelijker te verwerken!

Het recyclingband is leverbaar op 25mm en 40mm breed, op rollen van 25 meter.

Het is raadzaam alleen zachte materialen met een sterke laag te verwerken en gebruik te maken van speciale manchetten of aanschuifmoffen om de boomband in een 8-vorm aan te kunnen brengen (informatie uit "bronnen bomen").

Voor een proefmonster kunt u bellen of mailen naar:
info@boomband.nl 06-22796842 075-6165941